

KLAUSIMAI-ATSAKYMAI

Tai kuo vietinių iniciatyvų projektas skiriasi nuo pagrindinio projekto (paraiškos)? (paprastai įtraukti renginį į paraišką ir apmokėti tuos "sumuštinius")	Turbūt šiame klausime ir glūdi skirtumas: trečioji šalis vykdo vietinę iniciatyvą, už kurią negali pateikti sąskaitos projekto partneriui (nes nevykdo ūkinės veiklos, o bendruomenės nariai naudoja savo laiką ir resursus), o veikla per smulki, kad vertėtų tokią trečiąją šalį įtraukti projekto partneriais. Todėl projektas skiria lėšų vietinei iniciatyvai ir lėšas perveda skaidriai atrinktai trečiajai šaliai.
Ar EASME vertina ir stebi veiklas po projekto? Jei jos vyksta, kaip tai parodyti?	Pareiškėjai jau LIFE projekto paraiškos rengimo metu turi pagalvoti ir paraiškoje aprašyti, kaip bus projektas tęsiamas pasibaigus LIFE finansavimui. Paraiškoje reikia įvertinti, kaip bus užtikrinamas pasiektų rezultatų tvarumas ir kokių veiksmų bus imamasi tam, kad projekto rezultatai tęstųsi ir pasibaigus projektui. Taip pat, šiuo tikslu, projekto pabaigoje turi būti rengiamas jau konkrečių veiksmų planas (angl. <i>After-LIFE Conservation Plan</i> arba <i>After-LIFE Communication Plan</i>). Šiame plane projekto vykdytojai turi įvertinti veiksams atlikti reikalingus išteklius, įvardinti atsakingas institucijas, nustatyti įvykdymo terminus. Šis planas yra neatsiejama projekto galutinės ataskaitos dalis. Taip pat, projekto pabaigoje, turi būti numatyti ilgalaikio poveikio matavimo rodikliai. Europos Komisija kasmet atsitiktiniu būdu arba pagal aktualų tematinį aspektą atrinka projektus, kurie yra dar kartą apšaukiami ir surenkama informacija apie pasiektus rezultatus ir jų tęstinumą. Toks vertinimas gali būti atliekamas 5–10 metų laikotarpiu pasibaigus projektui.
Jei norėtume ant gamybinių patalpų stogo įrengti bičių avilius ir parką, ar toks projektas galėtų būti LIFE projektu?	Tokia idėja galėtų būti LIFE projektu. Apdulkintojai ir bestuburiai yra dalis LIFE programos prioritetų. Reikia žiūrėti kokia problema Lietuvoje, Europoje – kiek sumažėjo bičių, kokia ekonominė žala, kiek prarandame netekę visų bičių, ir t. t. Toliau reikia žiūrėti, kiek projektas gali sugrąžinti bičių, kiek plačiai siūlomas metodas gali būti pakartotas, kokia bus ekonominė grąža ir aplinkosauginė nauda. Kas prižiūrės avilius po projekto? Tada reiktų pagrįsti, kad užteks žalių plotų bitėms, ir t. t. Galbūt daug bičių išmirė dėl ligų ir užterštumo, tokiu atveju vien pristacius avilių, problema neišnyks, tad reiktų, kad projektas šalintų tas grėsmes ar sudarytų prielaidas joms mažėti. Gal paaiškės, kad problema ne aviliuose.
Ar galima vykdyti Life projektą lygiagrečiai su iš kitur finansuojamu panašios temos projektu?	Taip. Pvz., LIFE programa remia projektus, kurie yra Horizonte programos finansuotų projektų tęsinys, kai anksčiau gauti tyrimų rezultatai LIFE projekto metu įdiegiami praktikoje ir pademonstruojamas jų aplinkosauginis efektas. Jei iš kitur finansuojamas projektas vykdomas tuo pačiu metu, būtina aiškiai atskirti abiejų projektų veiklas, planuojamus rezultatus, finansus ir darbo laiką.
Ar konkuruoja tik LT projektai ar ir kitų ES šalių?	LIFE programoje visų šalių projektai konkuruoja tarpusavyje. Konkursas yra europinis.
Kokia finansavimo tikimybė lyginant ankstesnius kvietimus (kiek proc. paraiškų finansuojama) / priemones?	Aplinkos projektų valdymo agentūros žiniomis, 2010–2018 m. 26% Lietuvos pareiškėjų pateiktų paraiškų buvo patvirtinta ir gavo ES LIFE programos finansavimą. EASME agentūros duomenimis, 2014–2018 m. tradicinių LIFE projektų paraiškų iš Lietuvos sėkmės procentas buvo 21%, o kitų ES šalių sėkmės procentas svyravo nuo 3% iki 31% (sėkmingiausi – Danijos, Vokietijos ir Jungtinės Karalystės pareiškėjai), visų šalių mediana – 14%.
Kaip vykdomas projekto monitoringas projektams, kuriuose dalyvauja keletas užsienio šalių, bet pareiškėjas LT organizacija? Ar tik LT monitoringo komanda?	Kiekvienam LIFE projektui yra paskiriamas atsakingas monitoringo ekspertas. Dažniausiai tai būna toje šalyje, kurioje yra pagrindinis projekto partneris, dirbantis NEEMO komandos ekspertas. Jeigu projekte dalyvauja keletas užsienio šalių, tai paskirtas monitoringo ekspertas projekto

	patikros metu gali tikrinti ir kitose šalyse vykdomą projekto veiklą ir pasiektus rezultatus.
Ar paraiškas gali teikti įmonės, kurių veikla tiesiogiai nėra susijusi su gamtos apsauga ar aplinkosauga?	Taip. LIFE projektuose koordinuojančiuoju arba asocijuotuoju paramos gavėju gali dalyvauti bet kuri ES įsteigta vieša arba privati įstaiga ar įmonė. Svarbu, kad projekto tikslas būtų susijęs su aplinkosauga ar klimato kaita, pvz., išteklių ar energijos sunaudojimu gamyboje. Vieno iš 2018 m. pripažintų geriausių projektų LIFE ECO-DHYBAT – Maisto perdirbimo įrenginio higieninio ekologinio dizaino kaip geriausios prieinamos technologijos demonstravimas – pagrindiniu vykdytoju buvo Technologijų centras AINIA ir projektą vykdė kartu su pakuočių gamybos bei maisto perdirbimo įmonėmis.
Ar didelės įmonės gali pretenduoti į paramą?	Taip, didelės įmonės dalyvauja tomis pačiomis sąlygomis kaip ir kitos, t. y. 55% ES LIFE programos finansavimas.
Ar būtų finansuojamos priemonės dulskėjimo/byrėjimo mažinimui jūrų uosto krovos veikloje?	Oro taršos srityje įmonei gali būti aktuali ši LIFE aplinkos paprogramės projektų tema: “projektai, pagal kuriuos taikomi taršos prevencijos ir mažinimo būdai, Pramoninių išmetamųjų teršalų direktyvoje vadinami naujais gamybos būdais”. Taip pat yra prioritetai efektyvaus išteklių naudojimo bei ŠESD emisijų ir energijos vartojimo mažinimo srityse. Taip pat reiktų įvertinti žalą gamtai, žmonėms ir pasiūlyti sprendimo būdą, kuris šį poveikį reikšmingai sumažintų, bei šį būdą vėliau būtų galima taikyti kitose ES vietovėse.
Ar būtų finansuojamas dyzelinio manevrinio geležinkelio transporto pavertimas hibridais ar pilnais elektriniais?	Jeigu projekto metu sukurtumėte iki šiol niekur nebandytą inovatyvų prototipą, tuomet būtų galima teikti LIFE paraišką.
Jūsų nuomone, ar tikslinga dalyvauti "LIFE" programoje mokslo įstaigoms? Joms yra keletas apribojimų, pvz., "2 procentų taisyklė".	Lietuvoje universitetai bei mokslo centrai yra dalyvavę ne viename LIFE projekte. Ispanijoje, Italijoje tyrimų centrai yra labai dažni LIFE programos pareiškėjai. Būtų labai sveikintina, jei mokslo įstaigos LIFE projektuose dalyvautų kartu su verslu ar valdymo institucijomis ir projektų metu pademonstruotų tolimesnę mokslinių rezultatų pritaikymą. Balandžio 30 d. Europinės LIFE info dienos metu buvo pristatytas 2 proc. taisyklės „sušvelninimas“: 102 procentus papildomų darbuotojų darbo užmokesčio turi dengti pareiškėjas kartu su viešaisiais ko-finansuotojais (t. y. jei Aplinkos ministerija skirtų projektui LR biudžeto bendrojo finansavimo lėšų, juo būtų galima finansuoti darbuotojų darbo užmokestį). Nauja 2 proc. taisyklės formuluoatė turėtų būti išdėstyta finansinių gairių (Annex X) atnaujinime. LIFE programos „palengvinimas“ mokslo įstaigoms yra tas, kad nuosavo įnašo šaltinis nėra svarbus, tik reikia vengti dvigubo finansavimo ir negalima naudoti kitų ES fondų; taip pat partneriai gali prisidėti skirtingu procentu prie projekto, t. y. vieni partneriai gali didžia dalimi kompensuoti kitų partnerių nuosavą įnašą.
Ar galima finansuoti aplinkosauginių technologinių kūrimą mokslinių tyrimų pagrindu?	LIFE projekto įgyvendinimą geriausia pradėti nuo 5 technologinio parengtumo lygio (TPL) – maketo (modelio) patikrinimo imituojant realias sąlygas, t. y. jau atlikus taikomuosius mokslinius tyrimus ir atlikus pradinius bandymus laboratorijoje.
Kokie yra žingsniai teikiant klimato kaitos paraiškas? Kur rasti paraiškos formas?	Klimato paprogramės tradiciniams projektams taikoma vieno etapo tvarka. Iki spalio 6 d. EASME agentūrai reikia pateikti pilną paraišką per eProposal sistemą. Prisijungę prie šios sistemos ir įvedę pradinę informaciją apie planuojamą projektą galėsite atsisiųsti paraiškos formą; paraiškos formų apžvalgą taip pat rasite gairių pareiškėjams 3 skyriuje. Tačiau Klimato paprogramės projektams norintiems gauti nacionalinį bendrąjį finansavimą (iki 25 proc. projekto vertės) reikia užpildyti LIFE bendrojo finansavimo paraiškos formą ir Aplinkos ministerijai pateikti iki liepos 15 d.

Ar gali būti finansuojami moksliniai tyrimai kuriant aplinkosaugos technologijas?	Įgyvendinant LIFE projektą, gali būti atliekami ribotos apimties moksliniai tyrimai, kuriais siekiama gerinti ir plėsti žinių duomenis, susijusius su projektu. Moksliniai tyrimai privalo griežtai apsiriboti ir būti iš esmės susiję su projekto tikslais, o pareiškėjas privalo išsamiai paaiškinti, kaip tinkamas projekto įgyvendinimas yra pagrįstas šių mokslinių tyrimų veiklomis, įrodant, jog dabartinis mokslinis pagrindas yra nepakankamas, ir kaip papildomos žinios bus panaudotos projekto veikloms įgyvendinti. Jei jūsų tikslas – vykdyti mokslinius tyrimus, kviečiame susipažinti su kitomis ekoinovacijų finansavimo galimybėmis.
Ar paslaugos tiekėją reikėtų įvardinti kaip projekto partnerį, ar partneriai yra tik projektą kuruojančios institucijos?	Projekto partneriai (t. y. paramos gavėjai) tiesiogiai vykdo projekto veiklas ir jas iš dalies finansuoja savo lėšomis. Maksimali projekto biudžeto dalis, kurią galima skirti išoriniams paslaugų tiekėjams – yra 35 %. Paslaugų tiekėjai turėtų būti pasirenkami skaidriu būdu, užtikrinant kainos ir kokybės santykį. Jei paslaugos tiekėjas reikšmingai prisidės prie projekto veiklų ir ateityje užtikrintų rezultatų tęstinumą, rekomenduojama jį įtraukti projekto partneriu.
Klausimas, ar Life programą galima pritaikyti kelių pagerinimui?	Viskas priklauso nuo projekto idėjos. Jeigu pasiūlysite iki šiol nežinomą metodą kelių tiesimui, ir Jūsų siūlomas kelių tiesimas bus efektyvesnis, leis sutaupyti išteklius bei išvengti atliekų kiekių į sąvartynus augimo, tuomet galėtumėte pretenduoti į LIFE programos finansavimą.
Kokia projektų vertinimo procedūra (pirminis vertinimas - nacionalinis, galutinis - LIFE agentūra)?	Paraiškas vertina Europos EASME agentūros atrinkti nepriklausomi ekspertai. Sprendimą dėl projekto finansavimo ES LIFE programos lėšomis priima EASME Agentūra. Nacionalinį vertinimą dėl projekto papildomo finansavimo Lietuvos Respublikos biudžeto lėšomis atlieka Aplinkos ministerija (tačiau projektas ko-finansuojamas Lietuvos biudžeto lėšomis tik su sąlyga, kad EASME agentūra skirs europinės LIFE programos lėšas).